

Обласний щотижневик «Круглий Двір» - видання, яке виходить у світ із 1999 року, хотілось додати, що безперервно, але так було до лютого 2022 року...

«Круглий Двір» - назва для більшості німецьких жителів, хто дізнається про газету, є незвичною і цікавою, неординарною. Для тростянчан же таке поєднання слів є більше ніж звичним, рідним та зрозумілим: Круглий двір — садиба-манеж у місті Тростянець Сумської області, унікальна пам'ятка архітектури XVIII ст. та справжня окраса міста! Заснований Йосипом, Денисом, Герасимом та Пилипом Надаржинськими у 1749 році. Це найдавніша громадська споруда північно-східної частини України, яка збереглася до нашого часу та не має аналогів в Українській архітектурі середини XVIII ст. Для людей, які живуть у місті Тростянець, Круглий двір став символом міста. Він зображений на пам'ятному значку, випущеному до 325-річчя міста, його ім'ям названий кафе-бар у центрі міста. Це найдавніша громадська споруда північно-східної частини України. У будівлі простежується поєднання елементів готичного стилю та українського бароко. На конкурсі «Сім чудес України» «Круглий двір» представляв Тростянець та Сумщину, а в травні 2007 року його включили до трійки «чудес» від Сумщини у «топ-100» найдивовижніших об'єктів держави. А 23 роки тому почала виходити і місцева газета під назвою «Круглий двір». Ця газета багата уваги приділяла і продовжує приділяти духовним і культурним питанням.

Засновники газети не довго думали, обираючи назву для видання. Більше того, зображення Круглого двору стало ду-

Ініціатива Національної спілки журналістів України! ЖУРНАЛІСТИ ВАЖЛИВІ

ниха. Розставили російську ударну техніку між будинками тростянчан: у центрі міста, на вулиці Благівіщенська, поблизу поліції та на інших вулицях. Прикривались цивільними. Части- ми були випадки, коли росіяни виганяли тростянчан із їхніх теплих осель, натомість оселяючись у відібраних квартирах.

У районі залізничного вокзалу окупанти обладнали свій командний пункт, звідси їхня техніка «поливала» вогнем інфра- структуру міста. Привокзальний район зазнав значних руйнувань. Тростянецька шоколадна фабрика горіла кілька днів,

поратися на присадибних ділянках, розуміючи: якщо окупація буде тривалою - городина зможе врятувати від голоду.

26 березня містянам стало страшніше, ніж досі - через неймовірну тишу. Відчувалося, що ворог щось замислив. Натомість, містом вже ширилась значно приємніша інформація: Тростянець звільнили!

-Хочу процитувати уривок із повідомлення 93-тої ОМБр Холодний Яр: «Тростянець звільнений від російської окупації. Сьогодні силами 93 бригади Холодний Яр, за допомогою територіальної оборони і місцевих партизанів, місто Тростянець на Сумщині звільнили від російських окупаційних військ.

Холодноряцям і вдалося вигнати з місця «еліту» російських сухопутних військ - Кантемирівську танкову дивізію. Цьому передувало ураження командного пункту разом із керівним складом 96-ї окремої розвідальної бригади ще в перші дні оборони Охтирки і боїв за Тростянець.

Зазнавши низки невдач, російська армія втекла з Тростянця, лишаючи озброєння, техніку та боеприпаси, які 93 бригада використовує для звільнення інших українських міст від окупації» - продовжує розповідати Станіслав.

Місто повільно, день-за-днем, почало повертатися до життя. Проте, Тростянець залишався небезпечним через замінування ворогом, то там, то там знаходили «розтяжки». Тростянчани почали отримувати гуманітарну допомогу, за кілька тижнів в оселі тростянчан повернулось світло, а дещо пізніше - інтернет, ще пізніше - телебачення...

...Працівникам газети потрапити до редакції вдалось лише всередині квітня. З десяток хвилин знадобилось, аби пробратись через уламки на третій поверх офісної будівлі: щоб, бува, не наступити в темряві (світла на той час ще не було) випадково на залишені рашистами смертельно небезпечні «подарунки». Редакцію, як і кабінети інших установ та організацій було пограбовано та розтрощено. Росіяни викрали комп'ютерну та фото техніку, розстріляли з автоматів те, що не вдалось прихопити з собою. Викрали навіть косметику в офісі «Фаберліку».

З усього було видно, що в офісі перебували якийсь час: пили та закушували тут награваним з магазинів, палили, вивчали знайдену документацію, й, як годиться росіянам, залишили за собою неймовірний орківський безлад.

- Всередині травня «Круглий Двір», одним із перших на Сумщині, повернувся до друкованого життя. На зібраних фактично з запасних частин та решток недобитої окупантами техніки зібрали кілька комп'ютерів, почали розповідати читачам про те, що нам разом довелося пережити, що й продовжуємо робити далі, попри фінансові труднощі, та, все ж таки, у звільненому українському та ще ріднішому, ніж раніше, місті... - розповідає редактор газети. - Двом працівникам редакції під час окупації вдалось евакуюватись через «зелений» коридор. Я весь час залишався у місті. Як міг - допомагав мешканцям свого мікрорайону, переважно приватного сектору. Неподаль від дому розташовано підприємство, яке виробляє борошно. Рашисти почали розграбовувати і його склади, тому працівникам вдалось вивести частину борошна. Зберігали у мене вдома. Тут фасували його по кілька кілограмів та роздавали людям. Окупанти робили обшуки будинків. До мого подвір'я не дійшли кілька дворів: і Бог від обшуку врятував, і люди не видали-прикрили. Хтозна, чим би все закінчилось, якби вони знайшли те борошно, яке для когось залишалось чи не єдиним способом врятуватись від голоду...

-Чи повернулися працівники редакції, чи випускаєте номери газет один?

-Так, відразу після звільнення повернулися і взялися за роботу. Нас небагато, але ми багатофункціональні, тобто, як і в більшості редакцій, на жаль такі реалії сьогодення, одна людина може об'єднувати і виконувати обов'язки кількох працівників: я, Станіслав Прасок - директор-редактор-журналіст, Роман Садовничий - комп'ютерна верстка та дизайн, журналіст, Ірина Фальченко - бухгалтер та веде рекламу.

Зараз же більше доводиться інформувати населення щодо наслідків окупації, їхньої ліквідації, напрямів подальшого розвитку громади, вже через призму умов сьогодення. Працюємо попри складнощі, розуміючи, що є багато людей, в яких зараз брак інформації. Через часті відключення світла обмеженням є доступ до телебачення та, навіть, радіозв'язку. Тому, для тих, в кого немає доступу до Інтернету - актуальність друкованих ЗМІ повертається. На жаль, багато хто не може дозволити собі їх передплатувати, через дорожнечу та обмеження сімейного бюджету...

Газета «Круглий Двір» - обласний щотижневик. Найбільше читачів маємо серед мешканців громади, але газету часто пишуть і ті, хто переїхав із Тростянця до інших міст області, але бажає отримувати інформацію про розвиток рідного міста. Наш звичний тираж - біля 3000 тисяч примірників, але він почав зменшуватись: спочатку через ковід та пов'язані з ним обмеження, тепер - через війну (бо велика частина тиражу реалізовувалась через магазини, більшість з яких знищено). Після відновлення друку маємо пливкий тираж, але не більше, ніж 1200 примірників. Цього року, ще й через зuboжіння населення (більша частина читацького загалу - пенсіонери) тираж може бути й взагалі нижче тисячі. Однак попри все переможемо ворога і труднощі сподіваюсь разом подолаємо. Все буде Україна!

**Підготувала Наталія ВАТУЛЯ, член НСЖУ
(Публікація створена в рамках проєкту
«Журналісти важливі», ініційованого Національною
спільнотою журналістів України)**

«ЗДАВАЛОСЬ, ТОМУ НЕ БУДЕ НІ КІНЦЯ, НІ КРАЮ...»

блювати її назву. Цим вони хотіли не лише увагу привернути читачів, але й анонсувати те, що вона буде оригінальною, креативною.

-Інформація має бути живою, журналіст повинен відчувати подих події і передати всі її відтінки в публікації. Ще одне неписане правило: не минай, коли на шляху трапляється щось цікаве і нестандартне. Обов'язково зупинись, роздивись, розпитай, що й до чого, - розповідає редактор Станіслав Прасок. - Трапляється й таке, що про подію вже повідомив, скажімо, Інтернет. Вони повідомили і пішли собі далі по інформаційній стежині нових подій і фактів. А журналіст, якщо подія резонансна, може копнути глибше, розібратися, що було навколо, розпитати свідків. Друкована преса навіть у висвітленні поточних подій має бути більш аналітичною. І виходить ексклюзивна публікація, що не залишає байбужих.

- Мабуть через такі традиції написання статей і вважають у Тростянці, що «Круглий двір» є найпопулярнішою? - Запитую у редактора.

- Газета є популярною, припускаю, через те, що її матеріали пронизані любов'ю до рідного краю та змін, які в ньому відбуваються. Тростянець є одним із міст в Україні, де, завдячуючи міському голові Юрію Бові та його команді, вдало реалізуються реформи з децентралізації. Місто невпинно розвивалось, тому, аби писати цікаві матеріали - новин не бракувало, - каже Станіслав.

23 лютого 2022 року невеликий колектив редакції (над виданням працює лише три особи) здав у друк останній зимовий номер, але читачі не отримали улюблену газету ні наступного дня, ні пізніше...

-Вранці 24 лютого, в перший день нападу на Україну, в місто увійшла величезна колона російської техніки. Особисто я прокинувся від звуків віддалених вибухів. Відразу взяв смартфон, аби вивчити стрічку новин. Там повідомлялось, що в країні почалась війна, у містах України лунають вибухи.

Десь о 5:30 24 лютого на Тростянечині вже чули постріли з боку кордону, лічені години відділяли від того моменту, коли у Тростянець увійшла перша колона, більше 100 одиниць техніки. І кожного дня потім криз місто йшли сотні різних одиниць техніки - і БМП, і танки, і артустановки, - із боєм продовжує розповідати редактор газети. - Тільки у перший день через Тростянець пройшло 10 чи 12 колон ворожої техніки, в кожній з яких було від 50-ти до 100 одиниць, у тому числі по 15-20 танків, а також самохідні артустановки (САУ), бронетранспортери та інша броньована техніка, бензовози тощо. А в Тростянці не було жодного військового. Були лише співробітники військового команду та поліції, причому, нечисленні й майже не озброєні.

Здавалось, тому не буде ні кінця, ні краю...

- Вже за кілька годин Тростянець перетворився із мирного міста, яке готувалося зустрічати квітучу весну, на окуповане російськими військовими, які звідси обстрілювали сусідні міста, зокрема, Охтирку, де українські військові чинили шалений спротив.

Це був нескінченний місяць... Місто звільнили 26 березня, після розгрому українською армією «елітної» Кантемирівської дивізії російської федерації. Хоч Тростянець і уникнув долі Маріуполя, Ізюма та Волновахи, бо значних боїв на його вулицях не велось, сплюндрування міста російськими військами завдало йому величезної шкоди, так само, як і його мешканцям.

1 березня російські війська зайшли до Тростянця відразу трьома колонами, повністю зайнявши місто. Того ж дня, вони знесли танком ворота у архітектурну будівлю Круглий двір, перетворивши її на одне з місць розташування своєї вбивчої техніки.

Російські військові почали грабувати магазини (пограбували навіть секунд-хенди і переодягалися в цивільне), житлові будинки, стріляти по цивільних та комунальних автомобілях. Жителів міста російські військові тримали фактично у заруч-

окупанти не давали загасити.

Ворогом були пошкоджені майже всі лінії електропередач, розбиті всі дороги, останні дні працювали телебачення та інтернет. Далі місто поринуло в суцільну темряву, в тому числі й інформаційну...

Місцеве населення не мало можливості купити продукти та інші товари. Всі магазини пограбовані, в місті постійно проводились обшуки й працювали снайпери. Також не було можливості потрапити в місто, щоб допомогти населенню.

Окупанти взяли під свій контроль навіть підстанцію швидкої допомоги, не дозволяли медикам виїжджати на виклики, лише до дітей у екстрених випадках. Медиків попередили, що розстріляють, якщо виїдуть самостійно. Швидку з інших населених пунктів не пускали.

За майже місяць окупації масштабних руйнувань зазнала Тростянецька міська лікарня. Медики кажуть, увійшовши в заклад і побачивши сучасні умови та апаратуру, росіяни озвіріли від люті та заздрості і направили дула танків на заклад.

Понад три десятки прицільних пострілів і всередині все розтрощено. Життя медиків та пацієнтів врятувало лише те, що вони весь цей час жили в підвалі...

Дірки в стінах, побитий шифер, вибиті вікна, зламана техніка... Разом окупантами було пошкоджено 1400 будинків у 38 населених пунктах громади, 241 помешкання вигоріло вщент — це 15-20% від загальної кількості житла.

Ще більше руйнувань зазнали міські підприємства, школи й садки. Постраждали майже всі адміністративні будівлі, де влаштувалися росіяни: безлад, потрошено меблі, побиті дахи, котельні з розірваними морозами трубами.

Найбільше дісталось фабриці, на якій до війни пекли бісквіти «Барні», снеки «Тук», виготовляли шоколад «Корона» та «Мілка», фасували каву «Jacobs». (У 2010 році американські інвестори вклали у виробництво 40 млн доларів — приблизно чверть потужностей постраждали в дні боїв). Росіяни облаштували на фабриці свою базу й били звідти «Градами» та мінометами по сусідніх селах...

Люди виживали, як могли: ділилися їжею та зернятами інформації, аби повністю не зневіритись. На жаль, до звільнення міста не дожили десятки цивільних. Росіяни безжалюдно вбивали цивільних, влаштували у місті катівні, навіть не дозволяли ховати на кладовищах померлих. Надважкою була організація «зелених» коридорів. Ворог дозволив тільки тричі провести евакуацію частини мирного населення. Більшість же залишилась під обстрілами, що не вщухали ні вдень, ні вночі.

Наприкінці березня тростянчани, які залишились у місті, почали зивкати до безперервних вибухів снарядів, взялись

